

CÁC YẾU TỐ NGUY CƠ NGỘ ĐỘC COLCHICIN

Tại cuộc họp tháng 12/2024, Hội đồng phản ứng có hại của thuốc (Medicines Adverse Reactions Committee - MARC) đã tiến hành phân tích hai báo cáo ca về ngộ độc colchicin. Trên cơ sở đó, hội đồng khuyến cáo bác sĩ cần đặc biệt lưu ý về một số bệnh lý mắc kèm và tương tác thuốc khi kê đơn colchicin cho bệnh nhân.

1. Dấu hiệu và triệu chứng ngộ độc colchicin

Colchicin là thuốc có khoảng điều trị hẹp, khác biệt giữa liều điều trị và liều gây độc chưa được xác định rõ ràng. Ngộ độc colchicin có tỷ lệ tử vong cao.

- *Thời gian khởi phát:* thường kéo dài 2 - 12 giờ kể từ khi sử dụng quá liều colchicin đến khi xuất hiện các dấu hiệu trên đường tiêu hóa.
- *Dấu hiệu ban đầu:* cảm giác nóng rát miệng, họng, khó nuốt, sau đó là buồn nôn, nôn, đau bụng và tiêu chảy xuất huyết.
- *Độc tính trên tim mạch:* có thể xuất hiện ở bất kỳ thời điểm nào sau khi dùng thuốc, đặc trưng bởi sự tăng troponin máu và có tiên lượng lâm sàng xấu.
- *Khoảng 24 - 72 giờ sau khi quá liều:* có thể xuất hiện triệu chứng suy đa tạng (độc tính trên thần kinh trung ương, ức chế tủy xương, tổn thương gan, thận và suy hô hấp). Tử vong có thể xảy ra do hậu quả của suy hô hấp, loạn nhịp tim, trụy tim mạch hoặc nhiễm trùng huyết.
- *Điều trị:* chưa có thuốc giải độc đặc hiệu cho colchicin. Xử trí chủ yếu bằng than hoạt tính hoặc rửa ruột trong vòng 2 giờ sau khi uống colchicin nhằm hạn chế hấp thu colchicin. Ngoài ra cần cân nhắc các biện pháp điều trị hỗ trợ như dùng G-CSF (yếu tố kích thích dòng bạch cầu hạt tái tổ hợp) để giảm nguy cơ nhiễm trùng huyết do giảm bạch cầu trung tính bởi colchicin.

2. Yếu tố nguy cơ ngộ độc colchicin

- *Suy thận:* khoảng 10-20% liều colchicin được bài tiết qua nước tiểu, do đó suy thận có thể làm giảm độ thanh thải và kéo dài thời gian bán thải của colchicin. Hiệu chỉnh liều theo độ thanh thải creatinin của bệnh nhân như sau:
 $Cl_{cr} \leq 50 \text{ mL/phút}$ – Giảm nửa liều colchicin.
 $Cl_{cr} \leq 10 \text{ mL/phút}$ – Chống chỉ định dùng colchicin.
- *Suy gan:* colchicin được chuyển hóa qua gan. Ở bệnh nhân suy gan, cân nhắc giảm liều dùng 1 lần hoặc tổng liều/ngày, hay kéo dài khoảng cách đưa liều colchicin. Đặc biệt, colchicin bị chống chỉ định ở bệnh nhân suy gan mức độ nặng.
- *Bệnh nhân cao tuổi:* thường suy giảm chức năng thận và sử dụng đồng thời nhiều thuốc có thể tương tác với colchicin. Vì vậy, cân nhắc các liệu pháp điều trị thay thế ở bệnh nhân cao tuổi có thể trạng nhỏ (dưới 50 kg) hoặc mắc kèm bệnh lý suy gan, suy thận.

3. Khuyến cáo cho nhân viên y tế

- Đánh giá chức năng gan, chức năng thận, độ tuổi và các thuốc dùng đồng thời của bệnh nhân trước khi khởi trị và trong suốt quá trình điều trị với colchicin.
- Giáo dục bệnh nhân về nguy cơ ngộ độc và các dấu hiệu nhận biết sớm của ngộ độc colchicin.
- Ngừng colchicin ngay lập tức và xử trí phù hợp khi xuất hiện các dấu hiệu ngộ độc colchicin. Ngừng điều trị colchicin ít nhất 3 ngày sau khi gặp các tác dụng không mong muốn trên tiêu hóa.
- Lưu ý bệnh nhân về thời điểm và cách dùng colchicin để giảm nguy cơ dùng quá liều hoặc sử dụng colchicin ngoài chỉ định được cấp phép (ví dụ: điều trị cơn đau cấp tính không liên quan đến bệnh gout).
- Lưu ý về cách bảo quản và tiêu hủy thuốc an toàn, đặc biệt đối với bệnh nhân có trẻ nhỏ.

Nguồn: Trung tâm DI&ADR Quốc gia (cập nhật ngày 31/03/2025).

<http://canhgiacduoc.org.vn/CanhGiacDuoc/DiemTin/5642/Medsafe-Cac-yeu-to-nguy-co-ngu-doc-colchicin.htm>

Thông qua Hội đồng thuốc & Điều trị và Tổ thông tin thuốc ngày 05 tháng 05 năm 2025.